

Klyve mølle

Mølla tilhørte østre Klyve gård og er omtalt i dokumenter tilbake til 1723. Mølla var en bekkevern som utnyttet det naturlige fallet i Klyvebekken ovenfor mølla før det blei anlagt noen dam.

Ruinene av Klyve mølle er meget solide. Ved siden av denne grunnmuren ligger det en hel reys med nedgrudde kvernstener.

Telemark Arbeiderblad (Skien), lørdag 24. mai 1969

Sakfører Hans Wessel blei eier av Klyve gård i 1839. Han gikk straks i gang med å renovere mølla og anla en dam litt nedenfor nåværende demning. Dammen gikk under navnet Wessels mølledam. I tillegg til mølla anla Wessel en stampe.

Ved Siden af min Meel- og Grynmølle i Klyvebakken ved vestre Porsgrund er opført en Stampe, indrettet til at stampe Vadmel, knuse Been og hakke Bark, der anbefales til Afbenyttelse, idet enhver Søgende loves en redelig Behandling og hurtig Expedition.
Klyve, den 29de November 1844.
H. Wessel.

Bratsberg-Amts Correspondent, torsdag 5. desember 1844

Ved Siden af min Meel- og Grynmølle i Klyvebakken ved vestre Porsgrund er opført en Stampe, indrettet til at stampe Vadmel, knuse Been og hakke Bark, der anbefales til Afbenyttelse, idet enhver Søgende loves en redelig Behandling og hurtig Expedition. Klyve, den 29de November 1844 H. Wessel

Vadmel et ullstoff som er stampet for at det skal bli tett og varmt.
Beinmel ble brukt som gjødsel på åker og eng. Bark blei benyttet til garving.
Garving er en metode for å gjøre huder og skinn myke og unngå at de råtner.

Etter at Hans Wessel blei borgermester i Fredrikshald i 1864 og daværende møller sluttet omtrent på samme tid, forfalt mølla. Mølla blei etter hvert i så dårlig stand at tilsynskomiteen for Klyve Fattiggård i 1892 foreslo ”at nedrive Klyve Møllebrug”

Redningen blei en solumsmann som kjøpte mølla av kommunen og gikk i gang med omfattende reparasjon og modernisering av møllebruket. Det blei oppført et hus med dampmaskinanlegg slik at mølla kunne drives i tider med lite vannføring. I tillegg anla den nye eieren en liten fabrikk for framstilling av einerbærølje.

Eieren var en universalplante i folkemedisinen, brukt mot omtrent alle slags sykdommer, både innvortes og utvortes. Oljen var særlig kjent for urindrivende egenskaper og rensende virkning på urinveiene. Einer brukes som tilsetning i gin.

Klyvemølla fikk snart godt ord på seg. Fra omliggende områder kom bønder roende til vestre Porsgrunds Dampskibsbrygge for levering av korn til mølla.

Bratsberg Blad, lørdag 27. april 1895

I underkant av 3 måneder etter at annonsen stod på trykk i Bratsberg Blad, brant mølla. Brannårsaken blei antatt å være selvantennelse av havre.

Etter hvert begynte ryktene å gå om at mølleren hadde tent på mølla i fylla. Han nektet på det mest bestemte. Siden det ikke var mulig å legge fram noe bevis, blei det heller ingen tiltale og han flyttet tilbake til hjembyen Moss.

I Moss begynte mølleren å drikke mer og mer. I fylla blei han voldelig og verst gikk det ut over kona. En gang sprakk det for kona. Hun gikk til politiet og meldte mannen for brannstiftelse på Klyve mølle. Saken kom for retten og mannen blei dømt til fengsel i ett og et halvt år.

Omtrent på samme tid blei det avdekket en betydelig manko i kommunekassa i Solum. Solumsmannen som kjøpte Klyve mølle i 1892, var kommunekasserer. Han hadde underslått et beløp omtrent tilsvarende det som var gått med til modernisering av mølla.

Kassereren blei i "Gjerpens Sorenskriveries Forhørsret" 24.mars 1897 dømt til straffearbeid i 2 år og 6 måneder for brannstiftelse og assuransesvik.

Mølla blei aldri bygd opp igjen. Rester etter mølla er fortsatt godt synlig i skråningen nedfor Kverndammen.

Noen av kvernsteinene er tatt vare på.

Vestsiden skole har fått en ny flott skulptur. Den er laget av møllesteiner fra den gamle kverna som sto nedenfor Kverndammen på Vestsida.

På et sirkulært felt med brosteinsbelegning er tre store kvernsteiner støpt fast på sokler av ulik høyde.

Porsgrunns Dagblad, tirsdag 30. mai 1989

Porsgrunns Dagblad, onsdag 7. juni 1989